

Hispánia, Hispánia!

Spanyol szak indul a JATE-n

Az 1990. május 17-i bölcsészettudományi kari tanácsulésen terjesztette be a Latin-Amerika kutatócsoport a spanyol nyelv és irodalom szak indítására vonatkozó tervezetét, melyet a kari tanács egyhangúlag elfogadott. A tervek szerint az ELTE után az országban másodikként Szegeden indul ez év szeptemberében a *spanyol szakos középiskolai tanárok* képzése. A program szervezőjét, *Anderle Adám* tanszékvezető egyetemi tanárt az előzményekről kérdeztük.

— A karon már a hatvanas évek közepén megkezdődött Spanyolország és Latin-Amerika történetének kutatása — mondotta —, ez hívta életre a spanyol szak tantervét kidolgozó csoportot. A történelem szakos hallgatók évek óta részt vehetnek *Latin-Amerika speciális képzésben*, ennek keretében természetesen spanyol nyelvet is tanulnak. Kézenfekvő tehát az az elképzelés, hogy e lehetőséget nyelvtanárképzéssé alakítsák át. Ez a tavaly elkészült program találkozott a minisztérium szándékával, mely szerint az orosz nyelv kötelező jellegének megszüntetésével a nyugati nyelvek oktatását fejleszteni kívánják — ehhez természetesen megfelelő számú tanár is szükségeltetik.

A spanyol nyelv tanítása ma Magyarországon nem megoldott, hasznossága sem tudatosult még, és a hispán kultúra iránti érdeklődés is kicsiny. A sokat hangoztatott „Európába vezető út” viszont aligha járható anélkül, hogy az *Európai Közösség egyik hivatalos nyelvét* megfelelő szinten beszél-

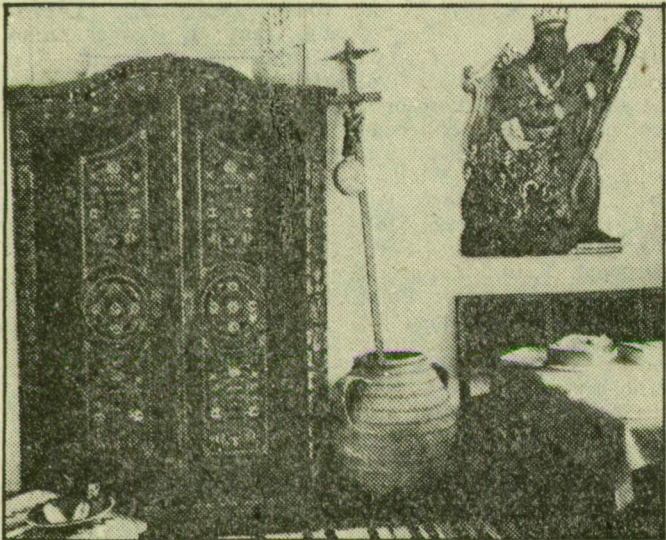
A tanterv mintájával az ELTE-n folyó képzés szolgált — bizonyos módosításokkal. Az ELTE-től eltérően Szegeden csak a tanárképzést tudja vállalni az egyetem; a bölcsész-, fordító- és tolmácsolást nem. További különbség, hogy a JATE-n a negyed-ötödévtől a történelmi, politikai, szociológiai, filozófiai „háttértárgyak” tanításán lesz nagyobb hangsúly, míg a budapesti egyetemen inkább az irodalom és a nyelvészet jelentik a specializáció fő területeit. Ami az oktatás feltételeit illeti, a kutatócsoport már most 3–3,5 ezer kötetes spanyol nyelvű könyvállománnyal, 80 folyóirattal és évkönyvvél, valamint jelentős nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik. A minisztérium egy lektori és egy oktatói állásra adott támogatást, így az induló oktatói bázis 5 fő lesz. Gyakorlótanításra a Deák Ferenc Gimnázium ad lehetőséget, a szakmodszertani órákat pedig e gimnázium egyik tanára vállalta el. A spanyol nyelv történelemmel, földrajzzal, filozófiával és latinul párosítható.

1990 szeptemberében még csak azok számára indul a képzés — egy belső felvételi vizsga után —, akik az idei tanévben részt vettek az úgynevezett „nulladik évfolyam” foglalkozásain. Ők 40-en orosz, magyar, történelem és latin szakos egyetemisták, közülük kb 12-15 fő indulhat majd elsőévesként spanyol szakon.

A jövő tanév felvételi vizsgáira már középiskolások jelentkezését várják; közülük kb. 15-20 fő számára nyílik meg a hispán világ 1991 szeptemberében.

Keczer Gabriella

Bálint Sándor gyűjteményéből

Tíz éve, hogy eltávozott az élők sorából a „legszőgedibb szőgedi”, szülővárosának — az őt ért méltánytalanságok ellenére is — hű fia, Szeged múltjának és népeletének fáradszorgos kutatója, Bálint Sándor. Érdeklődése, tudományos munkássága megosztott a helytörténeti kutatások és a szakrális néprajz vizsgálata között, s mindkét területen kiemelkedő jelentőségű, maradandó művek sorozatát alkotta. Elkötelezettsége a vallásos népelet kutatásának úttörőjévé, máig legnagyobb tudósává avatta őt.

Hagyatéka: gyűjteménye, könyvtára, kéziratai, személyes tárgyainak egy része ma a Móra Ferenc Múzeum ki-
lőngyűjteményét képezi. A múzeum a gyűjtemény szakra-
lis tárgyai egy részének, s dolgozószobája részletének be-
mutatásával tisztelg az évforduló alkalmával Bálint
Sándor emléke előtt.

A tárlókban néhány kézírata, legszebb szentképei, a 18. századból és a múlt század elejéről származó, részben helyi kiadású imakönyvek, valamint vallásos témájú ponyvák kaptak helyet. Láthatjuk Bálint Sándor egyszerű, mesterétől, Sik Sándortól kapott imakönyvét is.

A vitrinekben kegyképek, viaszszobrocskák, fából faragott, festett feszületek, szentek szobrai láthatók. Egy-szerű szépségével kiemelkedik a kóporsójában fekvő Krisztust ábrázoló, festett faszobor, valamint a Kisdedit karjára ölelő Madonna. A gyűjtemény legszebb darabjainak bemutatóját a tudós életének jellegzetes pillanatait felelevenítő fotók kísérik. A Fekete Házban rendezett kamaratárlat a nyár végéig látható.

Bárkányi Ildikó

Építőművészek gyűlése

Tisztújítás később

A Magyar Építőművészek Szövetsége Délkelet-magyarországi Csoportja a vezetőség javaslata alapján hétfőn tisztújító gyűlést tartott, és Novák István elnökletével a következő határozatot hozta:

A szövetség 1902-es alapítása óta működik, és sohasem vált a pillanatnyi politika kiszolgálójává. Vezetőségét a pártállam idejében is a magyar építészek színe-javából demokratikusan választotta, és az elmúlt években többször megtudott újulni. A csoport hosszas vita után úgy döntött, hogy a vezetőség folyamatos működése jelenleg is biztosított, ezért a tisztújító közgyűlés — alapszabálytól eltérő — rendkívüli megtartását nem tartja indokoltnak.

A csoport a jelenlegi helyi és országos vezetőséget alkalmasnak tartja arra, hogy

az új társadalmi és politikai helyzetnek megfelelően helytálljon. A vezetőség az eddigiekben is elismerésre méltóan képviselte az építészeti és az építészek ügyét. Az utóbbi években a MÉSZ-nek több országos jelentőségű kezdeményezése volt, amellyel — a magyar értelmiségtől elvárhatóan — bizonyította néphez-nemzet-hez és Európához való kötődését. Ilyenek voltak például a vízlépcsővel, falurombolással, világkiállítással kapcsolatos állásfoglalások.

A csoport tagsága a gyors politikai és társadalmi változások követése és az előző közgyűlés határozatainak végrehajtása érdekében a június 8-ra tervezett közgyűlés összehívását indokoltak tartja, és eredményes lebonyolításához minden segítséget hajlandó megadni.

Ny. P.

Céh-vita

A közügyektől eltiltva (?)

Nehéz eldönteni, hogy Szekeres Mihály hozzászólásához miképp is kellene észrevételeket fűzni, állításaiával vitatkozni, hiszen váratlanul nagyot merít a művészeti és — mondjam így: általános közéleti kérdések bőséges választékából, s nem mulasztja el a személyeskedő oldalvágásokat sem. Mégis vitatkoznom kell, mert így talán láthatóbb lesz, hogy a „csúsztatásra”, „sértegetésre”, vagy „önös okból hangulatkeltésre” szavakhoz — indokolt-e a többes szám első személy használata?

A sajtó szerepe

Ami a sajtó asszisztálását illeti, én úgy gondolom: a sajtó a művészeti életnek (és másnak) nem árt, és nem is javít rajta. A művészeti közéletet nem a sajtó csinálja! (Sajtó ügyekben — helyszíne miatt — ajánlom Esterházy P. írását. Hitel, 10. szám, 17. o.) Ellenben sok esetben segíthet olyan gondok, gondolatok nyilvánossá tételében, amelyeknek kifejeződésére az „érted? tőkfej!” vagy „teee, hallgass apa” meleg szakmai, hogy ne mondjam: baráti közegében nehezen nyílik mód. Arról már nem is beszélve, hogy esetünkben mi az ami kockán forog!

Erről azonban a hozzászólásban kevés szó esik, és akkor is csak szórmentén... Mert a „sztalinista” jelzőn megsértődni könnyű, de tartalmával vitatkozni nehezebb. Hiszen ennek a szónak tartalma lett ezzel a tartalommal töltötte meg közel félévszázados múltunk mindannyiunk keserű poharát. Ez a szó nem tartozik — a látszat ellenére — a kedvenceim közé, de elfogadom, mert legalább annyit kifejez, mint ama bizonyos Pató Pál úr, legfeljebb kevésbé költői.

Ha már itt tartok: hogy Szeged nem Pató Pál úr/urak városa abban egészen biztos

meg vagyok, de hogy mi, az itt élő művészek azok leszünk-e — az is kérdés. Felmerül ugyanis, hogy amit évtizedekig nem tudtunk megtenni — ilyen-olyan akadályoztatásunk okán — mitől lenne most olyan sürgős, hogy ne tudjunk várni a helyhatósági választásokig? Azért lenne olyan sürgős mert a többiek (más városokban) már át- és újjáalakultak? Biztos-e az, hogy jól is csinálták? Szekeres Mihály úgy látszik, hogy nem kételkedik. Megfelekedzik arról is a szépséges képcsetelése közben, hogy például Debrecenben három szervezet is alakult csak a szövetség keretén belül. Vajon miért hallgatja el?

Alapszabály és tulajdonosi jog

Tevékenyen részt vettem a szövetség új alapszabályának a kidolgozásában. A vajúdas több mint egy évig tartott a 15-ei közgyűlésig. Ám még mindig nem látom felhőtlennek a helyzetet, és ezt nem beteges hiteltelenség okozza. Sokkal inkább az a tény, hogy bár alapszabály az most már van, de a tartalom kérdése elég homályos. (Másképpen tagból mindössze néhány százan voltak jelen a közgyűlésen!) Homályos az is, hogy a Művészeti Alap feloszlik-e vagy megmarad, s ha megmarad akkor miképpen? Ugyan a Művészeti Alap tagsága (szintén csak a tagok egytizede, egynolcaday) kinyilvánította igényét, miszerint az alap vagyona a művészek oszthatatlan tulajdona legyen, azonban ilyen irányú igényét bejelentette a közelmúltban alakult — Független Művészek Egyesülete is. Továbbá arról sem feledkezzünk meg, hogy a Művészeti Alapot 1983-ban államosították(!), tehát a minisztérium gyakorolja a tulajdonosi jogokat jelenleg, és majd: dönt... Reménykedjünk!

En is látok hasonlóságot a „szegedi és az országos kép”

A figyelem helye

Azt mondják, az ezredvég világa rohanó, felgyorsult, „az idő pénz” szisztéma irányít. Az embereknek nincs idejük egymásra, azt mondják, hogy „dögöm van”, és elrohannak. A családokon belül is ez a helyzet, ilyen rémítő, se gyermeknevelés, se figyelmesség, se szerelem, csak gazdasági társulás, pénz, hajtság.

De álljunk meg egy pillanatra. Csak két percet figyeljünk oda valakire — ennyi önzetlenséget megengedhet a lelkiismeret. Minderről aprópó nélkül is beszélhetnénk — hiszen így van, ez látszik —, de legyen itt mégis egy eset, amely bárhol, bármikor és bárkivel megeshetett volna.

A száguldó vonat fülkéjébe egy igen lerobbant, idősnek tetsző férfi kér bebocsáttatást. Kap, leül, s rágyújt. Izgalmas könyvet olvasván, nemigen figyelek az egyre gyorsabbá váló mondataira. Aztán úgy belekezd, hogy becsukom a könyvet, táskámba csúsztatom, és a férfi arcába nézek. Szemeiből már irányíthatatlanul potyognak a könnyek, arcát száraz, durva és piros bőr fedi, enyhe alkoholfára terjed szét a fülkében. De ő csak mondja, mondja. Mikor észreveszi, hogy rá figyelek, döbbenet visszafogja magát, csak a zakatolást hallani. Hosszú percekig nézünk egymás szemébe, nem tudom, mi zajlik benne, mit gondol végig, esetleg mit vár tőlem. És kiderül:

— Hát legalább maga, maga mondja meg nekem, mi értelme az életnek? A lányom azt mondta, hogy ezt mindenkinek magának, egyedül kell megtalálnia. Én egész életemben kerestem, és nézzen rám, hát úgy nézek én ki, mint aki megtalálta?

És valóban nem úgy nézett ki. Ha valaki rápillant, azon nyomban eltűnik. De miért? Ez az ember egész életében azért viaskodott, hogy értelmet találjon az életben. Nem ment neki; talán a mi figyelmünket is mindig e'kerülte ő; a miénket, akik így-úgy, értelemmel ruháztuk fel a felszint.

Hogy mi lenne a színes tanulság. Csupán ennyi: vannak mélységek, melyekben ítéleteink elvesztik értelmüket, érvényességüket. Majd akkor kelhetnek újra életre az ítéletek, ha saját arcunkba hullnak vissza.

Podmaniczky Szilárd

között (de nem folyosói beszélgetések készítenek e hasonlóság megállapítására). A hasonlóság a problémák megoldásának nehézségi fok, s a célhoz bizonyára nem a sietség vezet.

Kicsit talán elkalandoztam a szakmai közélet útvesztőiben, de bizvást állíthatom, hogy eme belügynek is tekinthető területre Szekeres Mihály csábított, hiszen én és a nyílt levél többi aláírója ilyesmivel nem jobban hozakodtunk elő annál, mint amennyit elkerülhetetlennek tartottunk.

Régi beidegződések

Így most sem bonyolódnék túlzottan az alapszabály-tervezet részletébe. Kíváncsi vagyok azonban a „szimpatizáló jogászok” véleményére. Én láttam már korrektebb, akciódúsabb alapszabályt is. Itt viszont csupán a céh céljait megfogalmazó bekezdésben — a Nagy Idők bürokrata szóhasználata köszön ránk fellengzősen, ötvöződve a marxista esztétika és kultúrpolitika szörnyszülött fordulataival. Ez utóbbiakról tudjuk jól — bár tanultuk (vagy éppen azért) — hogy nincsenek is. Csak a régi beidegződések vannak. Véletlen-e, hogy az, amit a tervezet állít, az más mint a valós tények? Tudniillik az, hogy a céh bázisszervei: a Szegedért Alapítvány, a múzeum, a városi tanács. Az alapítvány tiltakozott. A tanács kizárólag a postaköltségeket állja — írja Szekeres Mihály, Nagy Károly, a szegedi tanács főelőadója szerint:

„... a városi tanács bizonyos összeggel támogatja a céhet (DM. 1990. 5. 11.). Az alapszabály-tervezet kísérő levelet a tanács osztályvezetője látta el kézjeggyel arról értesítve, hogy mi „alulról építkezünk”. A fennebb idézett cikkben a tanács főelőadója azt mondja: „alulról kell szerveződni, cégbíróság

által jóváhagyott formában kell működni”. Nos, én a magamrészéről el vagyok bizonytalanodva... Lehet, hogy a céh alapító tagjait néhány zengzetes szóval könnyebb megteveszteni. Nem baj, ha nem igaz — csak szépek lássék! Ringassuk el magunkat, mert kellemesebb arra gondolni, hogy a „háttérben szervezkednek” és kényelmesebb szükség szerint félreértetni, -hallani, -olvasni!

Valójában az a kolléga azonban nem a művészársai kísérletét minősíti hatalomátmentésnek — ha ugyan használta egyszer is ezt a kifejezést (lehet megegyezés szülte is). Könnyebb erkölcsitelennek minősíteni egy magatartást — Isten tudja, hogy az erkölcsi érzék milyen magaslatáról — mint megérteni, hogy e magatartást kifejező személy nem tartja magát a SZERVEZET tagjának (nem kérte a felvételét, nem kérték fel, hogy legyen tagja — valódi tagsági viszonya nincs, ahogyan másoknak sem). Nem érzi tehát végrehajtandónak, sem az alulról jövő, sem a felülről kiosztott kötelezettségeket.

A 3. és 5. pont

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége szegedi csoportja fantom-szervezetében — a hozzászólás tanúsága szerint is — egy valami valódi: a titkár.

Hogy az új szervezettel — céhvel — szemben mi az alapvető kifogásom, az a nyílt levélben — melyet aláírtam — úgy gondolom, kifejeződik és tényeken alapul. E tények — a fent idézettek szerint — megismételtem: az alapszabály-tervezet 3. és 5. pontjai. Ezekre a kifogásokra tárgyszerű magyarázatot adni, netán megcáfolni Szekeres Mihály nem tartja fontosnak.

Visszakérdezek: kinek az érdeke tehát?

Nánay Szilamér